

Bikkelharde 'Electra' is terug

Toneelgroep Amsterdam is terug aan de top. Directeur Ivo van Hove werkt gestaag aan de internationale carrière van zichzelf, maar ook van zijn gezelschap. Vanaf deze week is het legendarisch stuk terug waarmee Van Hove furor maakte: 'Rouw Siert Electra'.

Door Wijbrand Schaap

AMSTERDAM – „Het is een bikkelharde voorstelling. Daar schrok ik wel van, toen ik hem terug zag.“ Ivo van Hove, directeur van Toneelgroep Amsterdam is desondanks goed te spreken over zijn versie van 'Rouw siert Electra', de bewerking die de Amerikaanse schrijver Eugene O'Neill in de jaren dertig maakte van de klassieke tragedie 'Oresteia'. „Nu zelfs, als ik het met mijn acteurs weer repeteer, ben ik verbijsterd over wat ze doen. Dan wil ik het zachter maken, maar zeggen zij: 'Nee, Ivo, dit is zoals je het wilde'. Toen ben ik maar eens naar de dvd gaan kijken die er destijds van gemaakt is, en keek ik hem in één keer uit. Dat zegt wel iets over de kwaliteit. Het sleepte me mee tot het einde. Dat gebeurt met je eigen werk niet zo snel.“

Ook de Nederlandse pers en het publiek waren geschokt door de voorstelling, maar er was ook oog voor de onmiskenbare kwaliteit van het stuk, waarin eer- en bloedwraak op de schaal van een Amerikaanse familie werd getoond. Al had de ontvangst in Nederland volgens Van Hove wel een onsje minder gekund.

Pornoshow

„Het stuk werd in de Nederlandse kranten beschreven als een pornoshow, terwijl het dat toch echt niet is. Het stuk is wel bijna Japans hard en hoekig. Er is geen tederheid. Het is een meedogenloze voorstelling, eigenlijk. Dat heeft zeker te maken met mijn gevoelsklimaat van dat moment.“ En dat gevoelsklimaat was kil. Van Hove zelf denkt niet graag terug aan die periode van 2002

tot 2004. Zijn komst naar Toneelgroep Amsterdam als opvolger van de vertrekkende artistiek leider Gerardjan Rijnders leidde tot grote onrust. De nieuwe stijl van leiding geven van de Vlaamse regisseur leidde tot conflicten. Acteurs vertrokken en ook de steracteur, Pierre Bokma, verkoos een carrière buiten de Amsterdamse Stadsschouwburg. Inmiddels werkt Bokma via een omweg weer bij het gezelschap, nu hij de rol van Agamemnon speelt in de 'Oresteia' die Toneelgroep Amsterdam samen NTGent heeft gemaakt. Toch is de relatie met Bokma nooit slecht geweest, vertelt van Hove nu.

„Alleen wilde niemand dat geloven. Er waren anderen die niet meer met mij wensten te werken, maar Pierre wilde gewoon na zoveel jaar bij Toneelgroep Amsterdam te zijn geweest iets voor zichzelf. Hij is daar altijd erg open over geweest. Ook binnen het gezelschap. Pierre weet bovendien dat de deur hier wagenwijd openstaat, mocht hij terug willen keren. Het leven is wat mij betreft ook te kort voor een breuk tussen mij en Pierre.“ Hoe dan ook: deze nieuwe voorstelling heeft een andere bezetting dan die waarmee het stuk in dat roerige jaar 2003 in première ging: Eelco Smits speelt de rol die Jochem ten Haaf destijds speelde en Hans Kesting heeft de rol van Pierre Bokma erbij genomen, zodat zijn rol nu een dubbelrol is, wat ook de bedoeling is geweest van O'Neill. Daarmee wordt het wel een ander stuk, toch?

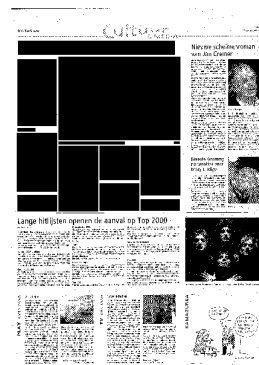
„Natuurlijk past de rol zich aan aan de acteur“, verklaart van Hove. „Bij 'Hedda Gabler' werkte dat ook zo. Dat had ik eerst in New York gemaakt met een Amerikaanse cast en daarna hier met Halina Reijn in de hoofdrol. Dat leverde een totaal andere dynamiek op.“

Slachtoffers

Dat hernemen van stukken met dezelfde interpretatie, maar met andere acteurs, doet van Hove vaker. De internationale carrière van Van Hove, die zich al uitstreckte over Nederland, België en Amerika waar naast New York en Boston inmiddels ook Los Angeles in zicht is, heeft er inmiddels ook een Duitse dimensie bijgekregen. Eind november ging in het Schauspielhaus in Hamburg 'Der Geizige' in première, een nieuwe versie van Molière's 17e eeuwse komedie 'De Vrek'.

Het stuk, dat in Duitsland wisselend werd ontvangen, zal hij wellicht later dit jaar ook in New York maken. Van Hove: „Wat ik in Amsterdam doe: repertoire opbouwen, dat doe ik over de hele wereld. Ik ga 'De Vrek' nu ook doen in New York. Ik ga de vrek door een vrouw laten spelen, en maak de cast verder helemaal multiraciaal. New York is vooralsnog de enige plek in de wereld waar je op zulk hoog niveau met een multiraciale cast kan werken.“ De interpretaties die Van Hove geeft van bekende stukken, worden niet altijd op waarde geschat. Toch past hij zijn ideeën daar niet op aan.

Zijn visie blijft hij trouw: „In mijn voorstellingen zijn er meestal geen slachtoffers. Al-

thans: de slachtoffers zijn even goed ook daders als dat de daders slachtoffer zijn. Dat zit in mijn Hedda. Dat zit in 'Rouw siert Electra'. Dat zit in 'De Vrek'. Mensen gunnen elkaar het leven niet. Dat is een eigentijds beeld van hoe we met elkaar omgaan."

'Rouw Siert Electra'

– door Toneelgroep Amsterdam. Onder meer te zien van 6 t/m 10 februari 2007 in Tilburg (Schouwburg) en 27 februari t/m 3 maart in Rotterdam (Schouwburg). www.topstukken.nl.

• Ivo van Hove: *'De voorstelling is bijna Japans hard en hoekig.'*

FOTO GPD